

Piotr Wisz, *W poszukiwaniu wiedzy i wartości. Wykładowcy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1945–1954*, Kraków: Wydawnictwo La Salette, 2012, ss. 386.

Niedawno nakładem Wydawnictwa La Salette Księża Misjonarzy Saletynów w Krakowie ukazała się ciekawa książka: *W poszukiwaniu wiedzy i wartości. Wykładowcy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1945–1954*. Autor, Piotr Wisz jest magistrem licencjuszem Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (20/10/1998) obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie. Ponadto na tej uczelni, będącej spadkobierczynią Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, na Wydziale Historii Kościoła uzyskał 11/06/2003 stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, na podstawie dysertacji: *Formacja intelektualna i duchowa Misjonarzy Matki Bożej z La Salette w Polsce do 1972 r.*, napisanej na Seminarium z Historii Nowożytnej Kościoła u ks. prof. Jana Kracika. Aktualnie pracuje jako katecheta, nauczyciel historii i WOS w jednym z rzeszowskich liceum oraz prowadzi wykłady zleczone w zakresie historii Polski oraz szeroko rozumianej integracji dziejowej i kulturowej w Instytucie Filologii Polskiej UR. Od 2004 r. jest członkiem Kolegium Redakcyjnego *Resovia Sacra*. Znany jest już czytelnikom z kilku publikacji książkowych¹ oraz wielu artykułów. Badania naukowe oscylują wokół problematyki związanej: z dziejami Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie po II wojnie światowej, dziejami Zgromadzenia Misjonarzy Matki Bożej z La Salette w Polsce; dziejami plateonimii Rzeszowa; związków Jerzego Grotowskiego z Rzeszowem; szkolnictwem Rzeszowa; dziejami Kościoła w Rzeszowie.

Pan dr Piotr Wisz podjął udaną próbę ukazania kadry wykładowców uczących na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w pierwszym dziesięcioleciu po II wojnie światowej, prowadzonych wykładów, oraz osiągnięć naukowo-dydaktycznych. Poprzez pryzmat problemów,

¹ *Formacja intelektualna i duchowa Misjonarzy Matki Bożej z La Salette w Polsce do 1972 r.*, Kraków 2003 (476 ss.); *Dzieje Małego Seminarium Misjonarzy Matki Bożej z La Salette w Polsce (1906–1952)*, Kraków 2004 (368 ss.); *Nazwy ulic Rzeszowa. Historia i współczesność* (współautor: A. Myszka), Rzeszów 2012 (420 ss.); *Podstawy prawne nazw ulic i nowych obiektów komunikacyjnych Rzeszowa do roku 2012*, Kraków 2012 (204 ss.); *Instytut Filozoficzno-Teologiczny Misjonarzy Matki Bożej z La Salette w Dębowcu (1928–1939)*, Kraków 2012 (282 ss.);

z którymi zmagali się uczący na Wydziale Teologicznym krakowskiej uczelni w latach powojennych, pośrednio ukazał mechanizmy walki państwa z Kościołem, zwłaszcza na polu kształcenia duchowieństwa.

Całość rozprawy została rozłożona na pięć rozdziałów. Pierwszy poświęcony został działalności poszczególnych katedr (sylwetki kierowników, pełnione funkcje, tematyka zajęć, specyfika podejmowanych prac badawczych). Rozbudowany wstęp do I rozdziału (Reaktywowanie i uwarunkowania działalności WT UJ po II wojnie światowej) wprowadza czytelnika w kontekst zasadniczej treści publikacji, uzmysławiając tragiczne skutki II wojny światowej dla krakowskiej uczelni i mechanizmy rządzące egzystencją wydziału po wojnie. Drugi rozdział ukazuje działalność docentów, w świetle zmian prawnych dotyczących statusu docentury w strukturze uczelni po 1945 r. Bardzo ciekawą jest dokładana prezentacja przebiegu ówczesnych przewodów habilitacyjnych, wraz z podaniem ich ostatecznych wyników (zatwierdzone, odrzucone przez ministerstwo, nieustosunkowane, prywatne, nieukończone). Rozdział trzeci traktuje o działalności kadry pomocniczej wydziału – asystentów, adiunktów i asystentów wolontariuszy, w warunkach sukcesywnie redukowanej liczby etatów. Przedmiotem naukowej refleksji w rozdziale czwartym są wykłady i wykładowcy pracujący w ramach godzin zleconych. W piątym rozdziale przedstawiono dalsze losy wykładowców WT UJ po 1954 r.

Na uwagę zasługuje sam fakt podjęcia tego tematu. Do tej pory nie ma całościowego opracowania dziejów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego po II wojnie światowej. Publikacja ta częściowo wypełnia lukę – pokazując m.in. wysiłek kadry profesorskiej na polu kształcenia studentów teologii.

W rozdziale I ukazując działalność katedr, autor dokładnie przebadał i przedstawił ich skład personalny, plany wykładanych przedmiotów, liczby godzin, tematy seminaryjnych wykładów. Dużo miejsca poświęcił zagadnieniom obsady wakujących katedr ukazując wrogą postawę władz państwowych, które konsekwentnie dążyły do osłabienia kadrowego wydziału i jego likwidacji.

W książce znajdujemy ogromne ilości danych faktograficznych, charakterystyki profesorów i sposób prowadzenia przez nich wykładów. Autor podał wykaz prac doktorskich recenzowanych przez poszczególnych wykładowców WT UJ. W wykazie promotorów rozróżnił między promotorem formalnym (widnieje na dyplomie doktorskim) a rzeczywistym, pod okiem, którego rozprawa powstawała.

Autor skrótowo pokazał również losy wykładowców po rozwiązaniu WT UJ, ich dalszą pracę na uczelniach polskich i w seminariach duchownych, wkład w działalność Episkopatu Polski, działalność wydawniczą i ich miejsce w życiu macierzystych diecezji.

Omawiając docenty, podał wiele nowych cennych informacji. Między innymi, ustalił, że ostatnim doktorem habilitowanym na WT UJ był ks. Józef Brudz z diecezji tarnowskiej, nie zaś ks. Karol Wojtyła jak podawały inne publikacje.

Przy kreśleniu sylwetek wykładowców autor nie ograniczył się do podania jedynie „suchych” faktów z życia i osiągnięć naukowych. „Ożywił” osoby podając wiele ciekawych epizodów z ich życia, niekiedy anegdoty, pokazując wieloaspektowość niepowtarzalności każdej osoby. Bogate biografie w przypisach, tworzą wręcz rodzaj słownika wykładowców WT UJ.

Wyjątkowo cenne są zestawienia tabelaryczne: 188 tytułów rozpraw doktorskich wraz z podaniem ich autorów, dat promocji, nazwisk recenzentów i promotorów (aneks 1); oraz 906 tytułów prac magisterskich wraz z podaniem ich autorów, promotorów oraz daty uzyskania magisterium (aneks 2). Jest to pierwsze wydanie drukiem wykazu wszystkich prac magisterskich napisanych na WT UJ po II wojnie światowej.

Dr Wisz logicznie i prawidłowo skonstruował plan publikacji; przeprowadził dokładną kwerendę obszernych źródeł i opracowań, co obrazuje zamieszczona w książce imponująca wręcz bibliografia, oraz dokonał ich rzeczowej i wnikliwej analizy, ujawniając tym samym dobre opanowanie metody naukowej. Jasno i wyraźnie postawił cel (problem) swojej rozprawy. Autor prześledził dokładnie dokumenty związane z Wydziałem Teologicznym znajdujące się w Archiwum UJ w Krakowie i wykorzystał dobrze zdobyte w ten sposób informacje. Poprawnie i obficie stosuje przypisy, zwłaszcza źródłowe; w przypisach autor często podaje cenne informacje źródłowe, podnoszące wartość pracy, z których kolejni badacze mogą skorzystać. Również zamieszczony indeks osób podnosi wartość merytoryczną pracy. Posługuje się naukowym językiem o jasnym i przejrzystym stylu. Gdzieś tam dają się zauważyć pewne powtórzenia, które jednak wydają się być uzasadnione zachowaniem ciągu logiczno-chronologicznego niektórych zagadnień.

Publikację książki poprzedziła recenzja wydawnicza piszącego niniejsze słowa.

Po książkę z pożytkiem sięgnął wszyscy interesujący się historią polskiej teologii, jak również zainteresowani historią Kościoła w Polsce w czasie komunistycznych prześladowań.